

NYIREGYHÁZA.

Társadalmi hetilap. — Megjelenik minden esütörtökön.

Előfizetési ára:	Felelős szerkesztő:	Társ-szerkesztő:	Hirdetéseket és előfizetéseket
Egész évre 5 frt — kr. Fél évre 2 frt 50 kr. Negyed évre 1 frt 25 kr.	Dr. Prok Gyula. Sztompák Jenő.		elfogad a kiadó-hivatal: Nyiregyházán, iskola-utca 13-ik szám.
	Kiadó-tulajdonosok: a szerkesztők.		Egyes szám ára 10 krajczár.

Eljen a király!

Ma töltötte be 68-ik életévét Magyarország felkent apostoli királya. A normális emberi életkort tetemesen meghaladó időtartamból 50 év két országnak válságos eseményekből kialakult újjászületése és küzdelemteljes államjogi berendezkedésének óriási munkájában telt el. Mennyi fordulat, mennyi válságos történeti momentum, és mennyi keserűség képezik a hoszu 50 év vezetés megálló pontjait!

Nem találunk hazánk 1000 éves történetében oly eseménydús korszakot, a mely anyai megpróbáltatás és vezetés sors csapás szakadatlan kapcsolatát tüntetné föl, mint dicsőségében uralkodó királyunk országlásának korszaka. De ismét az ország anyagi és szellemi erejének föllendülése, összes erkölcsi képességeinek kifejtése és a natalmi állás megszilárdulása is éppen arra korszakra esik, a melynek eseményeit a legeretettebb király bölcsességgel megáldott agya, törhetlen akarata, szilárd keze és mindenek fölött népei iránti csodálatos atyai szeretete teremtette meg, s egyttal elhárította a nagy események bomlasztó következményeinek beállását.

A „NYIREGYHÁZA” TARCZÁJA.

Pihenő.

*Hogyha néha dalba fogok,
Felsírnak a régi hangok — — —
Miért e zaj? Mért e lárma? . . .
Lazas hűvel futva-járva
Nem érsz soha boldogságra!*

*Ki, ki, messze a magányba,
Hol lelked a zaj nem bántja,
A hol ezer apró virág,
Dalos madárt ringató ág
Az ártatlan jó társaság.*

*Nem sért itten, nem bánt senki,
Szived baját elfelejti,
S míg enyelgve körülszállja
Lelkedet a méh dögönsé,
Madár dala, szél bugása . . .
Nem vágyódsz a világra!*

Hfr-Kafar.

Napló-töredék 1848-ból. *)

Irta: Nagy Endre.

Julius 20.

Ez a nap örökké nevezetes marad életben. Nevezetesebb a márcziusi napoknál, mert a márcziusi napokat váltjuk és sejtet-

*) Schlichter Gyula m. kir. honvédtusár százados úr sziveséggel ből közöljük a következő napló-töredék ket, mely-eknek írója nagybátyja Nagy Endre úr, ki a 48-iki események közvetlen szemtanúja volt.

A mely sors ennek az ezer éves vihart átél országnak a legutolsó félszázada alatt jutott, mintha egy ember sorsában ismétlődött volna. Dicsőség, nagyság, és népei részéről példátlan szeretet mellett megjelenik a vesztett háború végzetes csapása, majd elvesztése azoknak, kiket emberi szívének legteljesebb melegével szeretett. Valjon ezeken felül még országainak boldogítására irányuló törekvéseiben szenvedett hány keserű csalódás fájó érzete okozott mélyeséges fájdalmat királyi szívének? azt csak az a hatalom tudná elregeélni, amely előtt nincs a léleknek titka.

Talán a sors közönségében való ez a teljes azonosság hozta oly elválaszthatlan közelségbe a legjobb királyt és a világ leghálásabb nemzetét. Ha a nemzetet látogatta meg az isteni gondviselés beláthatatlan rendelkezése csapással; a fájdalom oltárán nagy szívének egész bánatával áldozott királya is. — míg a nemzet öröm ünnepein a nemzetével együtt szállt fel a legbőleőbb király háláadó imája. Majd midőn a mélyen érző király lelkét borította el enyészto fájdalommal a végzet kifürkészhetlen hatalma, e nemzet is kivette

részt királya bánatából. — Valóban mind az, a mit a király és nemzet egymással való szoros kapcsolatából az 50 év lezajlott eseményeiben látni és tapasztalni alkalmunk volt; a multért kifogyhatatlan hála és rajongó szeretet, jövőre pedig megdönthetlen bizalom és csalhatatlan remény megszentelt érzelmei fakadnak a nemzet szívéből a legjobb király iránt.

Ki tudja miúó sors van rejtve az idők méhébe a magyar nemzet részére. Azonban meggyőződésünk egész erejével tudjuk és érezzük, hogy míg forrón szeretett királyunk: I. Ferencz József kezében van az ország legmagasabb vezetése lefektetve; — addig e nemzet nyugodtan nézhet szembe sorsának minden változataival, mert fölötté hosszú tanúságokban megérett gondviselő lélek és meleg atyai szív örködik. — Addig e nemzetnek nincs mitől aggódnia, a míg I. Ferencz József ül az Árpádok dicsőséges trónján. Hogy aztán mi fog jönni?

De hát Európa legtiszteltebb királya nemcsak a korára, illetőleg uralkodásának nemzedékére fejti ki hatalmas egyéniségének erejét. Az Ő élete és uralkodása nemcsak bizonyos számú éveknek elmulását és ezen években

A miniszterium e politika el, vagy el nem fogadásához köte lételel.

Sokan rossz néven vették ezt, de szerintem ebben tévednek, mert igaz ugyan, hogy más államokban, a miniszterium az országgyűlés többsége által elfogadott válasz felirában kifejtett irány politika minősége miatt köszön le, vagy marad, a mint az saját politikájával megegyez vagy nem; és igaz ugyan, hogy ez nálunk nem így történt, hanem a miniszterium politikáját már előre a válasz felirattal kapcsolván egybe, létét vagy nemlétét már annak megszületéséhez kötötte, mégis — tekintetbe kell vennünk, hogy nálunk a kormány az uralkodó ellenében a néppel azonos pártot képez, míg más államokban határozottan a fejedelemmel részes a nép ellenében.

Ezt tehát én neki rossz néven ne vehetem, de nehezemre esett, hogy új miniszteriumunk, mely az elvek diadalának szülöttje, megtagadva az elveket az érdekpolitikához folyamodik, hogy létét föllele biztosítsa, az elvek szabad lobogóját sajkájáról letépi s azt az érdekek rabszójával kötözi a mentő horgonyhoz.

Ha ily hamar megtagadja az elvi politikát, az a miniszterium, mely lételel azoknak köszöni az, vagy annak jele, hogy az elvi politika ideetlen, kormányon nem alkalmazható, vagy azt mutatja, hogy annak vas-következetességgel való keresztülvitelére az képtelen.

És ha az elvi politika a kormányzásban alkalmazhatatlan, miért foly anyyi vér?

megtörtént eseményeknek nevével kapcsolatban a történet részére való fennmaradását jelenti, hanem egy uralkodási rendszert, melynek fő jellemvonása a népek iránti szeretet, bölcsesség, egység a trón és a nemzet érzelmi között és a népek anyagi és szellemi javainak istápolása minden tekintetben felül. Ez a legtekintélyesebb uralkodási rendszer megteremtőjével nem szállhat sírba, de bagyományként át fog menni a jövőendő nemzedékekre is, s épen azért I. Ferencz József apostoli király bölcs szelleme még sokáig, az idők végezetéig fogja a hű magyar nemzet életét és sorsát kormányozni.

Ma pedig, midőn a magyarok nagy királya életének 68-ik évét tölti be, abban az érzélem egységben száll fel a nemzet imájá a mindenható felé, hogy a legjobb király er-jét népei boldogítására még sokáig tartsa meg a mindenek fölött való hatalom.

Közügyek.

Képviselőtestületi közgyűlés.

Nyiregyháza város képviselőtestülete a héten kedden délután tartotta meg augusztus havi rendes közgyűlését a szabadságon levő Gyula László polgármester távollétében Sixty Gulya mint hivatalában legidősebb tanácsos elnöke alatt.

A városatyák valószínűleg a nagy meleg miatt gyéren jelentek meg.

A tárgysorozat tárgyai előtt Májerszky Béla főjegyző, mint helyettes polgármester bejelentette a képviselőtestületnek a dalegyet által az aradi országos versenyen kivívott diadalt, amit örömdetes tudomásul vettek s megbízták a helyettes polgármestert, hogy az esteli vonattal érkezé egyület a város nevében üdvözzölje.

Bejelentette továbbá, hogy az augusztus 9-én a Nádor utcában pusztított tűzvész alkalmával a honvédhuszárság buzgó segédkezésének volt köszönhető, hogy a vész nagyobb terjedelmet nem öltött, amiért a tanács

a honvéd állomás parancsnoksághoz köszönő átíratott intézett, a legénység számára pedig hordó bort juttatott. A közgyűlés egyhangúlag helyeslőleg vette tudomásul a tanács intézkedését.

Ezután a tárgysorozara térve át, tudomásul vették az adópénzárnek a szabadságról hazaérkező pénztáros részére való átadása alkalmával történt megvizsgálását és rendben találását. A következő négy tárgyat azonban — ingatlan elidegenítéséről lévén szó, — újabban 15 napra tűzték ki.

Hosszabb vitát keltett a Hatzel-teri városi épület lebontásának és a szabályozási vonalon új épület emelésének kérdése, amelyben névszerinti szavazással 17 szóval 12 ellen végre is az építés mellett döntöttek.

A gyámpénztári tartalék alából az árvaszéki kiadások fedezésére szükséges 2300 frt kiutalását egyhangúlag elhatározták; ugyszintén egyhangúlag elhatározták azt is, hogy az állami helyi telefon hálózatba a városháza, a lovassági nagy lakotnya, a városmajor és Sostó fürdő bekapcsolása megrendeltesse.

Élénk vitát keltett Deák József főosztó pénztárnok dolga, aki pénztárnoki teendőit tekintetű a téli időjárásra, kétszeres napi díjat igényelt. A közgyűlés azonban ezt nem adta meg.

Az Ér folyó leemlyítésénél a hidak átépítéséhez szükséges összegre a közgyűlés a vármegyétől kéri kölcsön addig, míg a regálékötvények tervezett eladásra keresztül vihető.

Nagy vitát keltett a kerékpáregylet azon kérvénye is, melyben a Szent-Istvánnapi verseny költségeihez a város kózzjárulását kérelmezte. A közgyűlés névszerinti szavazással 19 szóval 12 ellen megszavazta a tanács és pénzügyi bizottság által javaslatba hozott 100 forintot.

Ezzel ellentétben egyhangúlag elfogadták a tanács azon előterjesztését, hogy a város intezzen felterjesztést a pénzügyminiszteriumhoz, amelyben kérje Nyiregyháza városának fogyasztási adó tekintetében az első osztályból a másodikba való sorozását. Ugyszintén megadták Májerszky Béla főjegyző részére a kért három heti szabadságot, — a vármegye monografiájának megírásával megbízott szerkesztőség azon kérését azonban, hogy a város részéről a monografia bizottságba még néhány tagot küldjön ki, feleslegesnek találták.

A közgyűlés 5 óra után véget ért.

vagy talán a szép álmokból való kiebűrlést vérfürdőnek kell-e meg előzni?

Igaz ugyan, hogy az elvi politika vas-következetessége kell hogy vagy győzzön az akadályokon vagy bukják, míg az erdek politika az akadályokat megkerülni igyekszik, még is, ha az elv egyszer diadalmaskodott, az örök — míg az érdekek minden perczen változók.

A mi miniszteriumunk tehát sutba dobta az elveket, s míg az elfogadásra beterjesztett válasz felíratban egy részről rokonszenvét nyilvánítja a szabadságukért küzdő olaszok irányában addig ugyanott, azok legyőzéséhez 200.000 emberrel hozzájárulni ígérkezik, hogy ez által magának az uralkodó bizalmát megszerezve saját nemzetünkét biztosíthassa.

Nehezen esik nékem ez az érdekpolitika és meg sem tudom őket kárhóztatni azért, hogy inkább hazafiak, mint emberek, hogy inkább elveiket áldozzák fel, mint nemzetüket veszélyeztessék. A későbbi kor fog feleltük ítékezni, hogy áldozat volt-e tettük, vagy képtelenség, tehetetlenség.

Julius 21.

A tegnapi vitát folytatták. Hogy miniszteriumunk állását az általa elfogadott érdekpolitikához kötő, dilemmába hozta hazánkat; vagy nyer többséget, vagy nem.

Ha megnyeri a többséget, szabadságharcunk be van szennyezve, az abszolutizmusnak leendünk eszközei s mit nyerünk mi, ha letünk azon kormányhoz köljük, mely

nincs tisztában önmagával, mit nyerünk, ha az uralkodóházat saját maga által okozott zavarából kiemeli segítünk, vajlon új erőre segítve nem hagy-e minket épen úgy cserben, mint az általa ellenünkben felbujtogatott horvát lázadók cserben hagyini mutatja.

És mi lesz akkor, ha legjobb esetben az uralkodás székhelye Budára költözik? avagy a telhetetlen Bécs túrni fogja-e ezt? Nem szakad-e el, nem olvad-e be a nagy Németországba? Mit tesz akkor a fanatikus Prága? mit a tán meghódított, de messze Lombardia? mind szét fognak esni, s nekünk nyakunkba szakad a megszállhatatlan államadóság. — De mind ezektől eltekintve, mi szól majd saját népünk, a 200.000 katona kiállításához, ha tudja, hogy az idegenekért lesz kénytelen vért ontani? nem fogja-e megtagadni fiait a lemészároltatástól? mert hiszen a szabadságért küzdők fegyvere mindig elesebb, csapása mindig sújtóbb, mint azoké, kiket csak a kényszer tart egybe.

Mig ellenben, ha a miniszterium válaszfelíratával kisebbségben marad mi jövendőnk van? Ha, legjobb esetben egy új radical szellemű miniszterium alakulhatna s ez alatt egész erővel sikra szállanánk elleneinkkel, becsülettel ugyan, de elvérzenék. De más oldalról tekintve, kik lennénk jövendő miniszterünk? Nem azért kérdem ezt, mintha nem volnának a mestaniakon kívül képes embereink, hanem, mert a miniszterelnök kinevezése O felsegje kezeiben lévén, nem járnának-e így, mint a bécsiek, nem lenne-e hetenkint változó új és új miniszteriumunk?

A mai nevelés a gyakorlati élet szempontjából.

II.

Jobb létben élő családoknál a gyermekek már korán rá lesznek szoktatva, el lesznek telítve a legjobb, legtapálabb éledelekekkel, de sőt néha italokkal, a helyett, hogy — a természeti törvényeknek megfelelően — egyszerű, egészséges, a gyomrot, emésztési szerveket, a fogakat és rágizmokat edző éledeleket kapnának. A felnőttekkel sokszor késő éjjelig fenn vannak. Így aztán nem csoda, ha a gyermekek szervezete izgatódik, későbbi satnyul; a gyermek finnyás, válogatós lesz. Az életben aztán sok hátránya van az ily megszokott életmódnak. Sok testi és lelki bajnak csúráját már itt oltjuk bele.

Tehát már a gyermekkorban vétünk ama természeti törvények ellen, melyeknek a küzdelem és nélkülözésre való utalással az a szép céljuk van, hogy az ember testiileg, lelkileg zavartalanul fejlődjék, edződjék. Sokszor oly indokolással, hogy a gyermek gyenge, tehát dédelgetni kell. Ez is helytelen dolog! Mert láttuk-e már almával megrakott gyümölcsfát, melyen a rothadó almák esendes időben ott maradtak?! Ha láttuk, megfigyelhettük, hogy azoktól a rothadó példányoktól a többi ép alma is elromlik. Azért a természet az így bekövetkező bajt az által harítja el, hogy zivatart bocsát, mely a hibás, ferges almát leveri. A hibás, ferges úgyszint előbb-utóbb elpusztul, s el is kell pusztulnia, hogy a többi is ne veszélyeztesse.

Úgy hiszem, e példa s a napi élet tünetek ellen világosan szólnak az oktan dédelgetés ellen. Ahol nincs zivatar (gyermeknevelésnél szigor) ott a hibás, rothadó alma megmaradván a fán, a rothadás anyagát átterjeszti az ép almára (az ép gyermekekre) is.

De még szomorubb tüneteket látunk a gyermek tett erejének, energiájának irányításánál.

Mennyi önfegyűség, dacz, macacsság stb.-nek vetjük meg alapját csupa majom szeretetből, csupa helytelen felfogásból. A vesszőt, mely néha kikerülhetlen, ma csupa elvből felre tesszük. Nem a legrovidebb úton: az érekekre való hatással, tehát a virágácsol — hanem az értelemre, erre a még fejletlen valámire való hatással, a kapacitással ipar-

Julius 22.

A vita be van fejezve; a miniszter politika elfogadott. E lépés egy nemzetet emel fel, vagy dönt sírba; a jövendő fogja ítéletét kimondani. — A többség igen is nagy volt 230 többség ellenében 36 eltörpülő kisebbség.

Ez úgyre több eszrevételt nem tesz; de a vita folyamán három dolgot jegyeztem meg magamnak: 1. hogy mi magyarok táblabírák voltunk mindig, 2. táblabírák vagyunk és 3. táblabírák leszünk meg igen soká.

Hogy táblabírák voltunk, eléggé kitészik megyei és országgyűléseinkből, szerettünk perorálni, szerettük a kormányt fektetlően leburrogatni, vagy azt feltétlenül magasztalni, mint melyik párthoz tartozánk, szerettük nem a dolog lényegét, nem az okadatolást cáfolni, hanem az ügyet személyileg összeköve lerántani. A legközönyösebb tárgyból pártkérdést alkotni, s ez úton végtelen discussiókba merülni.

Jól emlékszem, ezeltől mintegy két évvel Győr megye gyűlésen került elő Nyul község folyamodánya a Pánza-ér medrének megváltoztatása végett. A kiküldött választmány nem volt egyértelműben. Az elnök (egyéb-

kodunk hatni. Micsoda fonák helyzetek állanak így elő. Tessék csak elképzelni, hogy egy szülő, aki tudja, vagy legalább tudna kelene, hogy p. o. a sok édesség nem egészséges a gyermeknek, így szól: hozzá: Fiam, ne egyél annyi édességet! Miért? Kérde a gyermek? Mert a gyermeknek jobb a csont és izom képző hűvelések, rozskenyér stb. stb.; a sok édesség gyomorsavakat képez, megrontja a gyomor pejsinjét... emésztési zavarokat okoz... később gyomorkatharus áll be... aztán ez... aztán az lesz... te is súlyos beteg, boldogtalan leszel... te így, te úgy stb. stb. leszel! A gyermek persze, aki sem az emberi bonczant, sem az eleltant, sem a táplálkozástant még nem tudhatja, szájtatva halgatja ezt a sok csoda dolgot; de egy kukkot sem értvén belőle, gondolja magában: beszélhetsz te nekem emésztési zavarokról, pejsinről, csont és izom képzőkről stb. stb.; a czukor jó, nekem izlik, — ergo eszem tovább is!

Okos szülő ezt mondja: Fiam, ne egyél ezt, vagy azt; ne egyél már annyit stb! És ha nem fogad szót a gyermek, a szülőnek ekkor azt kell mondani: nem szabad! És ha a gyermek még sem hajt a szóra, nem szép ruha ingergetésekkel s ehhez hasonlókkal kaphatja el, hanem — előveszi a virgácsot, reá hány egy párt ama bizonyos helyre, — a gyermek odakap, s gondolja magában: Ejha! Ez fáj! Ergo nem szabad!

Ime a kifejeletlen értelemre való hatás helyett a kifejelettel ezékre való hatással kapacitáltak röviden, alaposan és eredményesen! Mert nagyon helyesen mondja a szentírás: „A vessző és dorgálás bölcseséget ad; de a magának eresztett gyermek megszégyeníti az ő anyját!”

Persze a vessző ellen igen sokan azt a tetszetős frázist hozzák fel okul, hogy az lealázó, előli a gyermekben az önértetet stb. stb! Micsoda kolosszális tájékoztatás ez! Gyermeknél, akinél még csak érzelme és vágyak vannak, — gyermeknél, abból az állatember szenvedélyeit kell kiirtanunk, — akinek vágyait kell szelídíteniünk és irányítaniunk, már önértetről beszélünk.

Hisz az önértet egészen más! Az önértet abból a tudatból fejlődik, hogy mi mar értékes, hasznos, a társadalom javát előmozdítani képes tulajdonokkal bíruk. A gyermeknél meg csak önzés van, s ennek akár ösztön-

ként akkor oppositionalista) a meder vezetését a burgonyafődek fele véleményezé, — a kiküldött mernők (akkori pecsovcis) ellenben a kovácsműhely irányában való átsátást szorgalmazta. A tek. KK. és RR. két napig dühösen vitáztak, pedig a helyzetet csak kevesen ismerték, de hát pártkérdésse emeltek. Két napi haszontalan dietió után az oppositio, mint az időben Győrött mindig leszavaztatott a kovács műhelyre a pszutlás ítéletét mondták ki, mily következményvel? arról tudomáson nincs. Ilyenek voltak az előtt, most egy garással sem érünk többet.

Az én fogalmam szerint az eddigi ország — és a jelenlegi nemzet — gyűlés között mérhetetlen nagy a különbség. Es mit találtam? azt, hogy jelen nemzet-gyűlésünkön is szintén úgy szeretnek dikoziozni, úgy szeretnek, nem ügyet, hanem személyt czafolni, mind eddig. E dicsőséges munkában a radical párt, mely a miniszteri pártot szokja táblabírosággal gunyolni, épen oly édesen osztozkó, mint amaz. — A mi népképviselőink mint universalgeniek mindannyi kompetens bírák a gazdasági ügyektől, kezdve az ipar, kereskedelmin át egész a pénz- és hadügyig.

Es ebből nem vonnom-e le méltán azt a következtetést, hogy mi még soká maradunk táblabírák? Szerelmesek tulajdon eszméinkbe, türelmetlenek egymás iránt, még soká nem fogjuk lerázhatni az imparlamentarisság bűzhödét szagát.

(Folytatása következik.)

szerűleg érvényt szerezni ellentállásával, daczval. És ha ez önzést nem szorítjuk határok közé, hanem az önértet kimélese czimén még felháborítjuk; — milyen lesz ilyenből az életben?

Szerénytelen, kihívó, követelőző, stréber, akikkel már tele a társadalom, s akik poshadttá teszik az erkölcsi életet is.

Nem szabad tehát elvetni a vesszőt a maga helyén és idején!

De mi — úgy látszik — nagy tudásunk képzeletében többre becsüljük az egy rövid emberéletet! az szerzett tapasztalatokat és életbölcsességet, — mint az élvezetek folyamán az emberiség legjobbjai által gyűjtött tapasztalatokat, melyek annyi századokon keresztül sikerrel szolgálták az emberiséget. Úgy látszik, az elbizakodott kor nem akar engedni az ő vélt nagy tudásából, s egészen új alapokon, új paedagogiai elvekkel akarja az embert a társadalom részére felnevelni.

Pedig kár litymálni a régi életbölcsességet! En még ma sem ismerek egyszerűbb, érthetőbb, czélhoz vezetőbb paedagogiai elvet, mint az, mely Krisztus Urunk nevelésénél van feljegyezve ekképen: „Es növekedék 12 éves korig szülek iránti szeretetben és Isteni felelemben!”

Felséges paedagogiai elv! Teljesen megfelel az ember természetének s az örök isteni törvényeknek!

12 éves korig a gyermek csak zsenge növény, melyet okos kertész csak nevel, de nem erőszakolja nála azt, hogy már gyümölcsöt hozzon!

Mert mit akarunk azzal, hogy idő előtt tömjük a gyermeket a szaktudással? Tán eget ostromolni? No, no! Csak lassan a testtel! Sokszor el-elnezem, midőn zsenge gyermekek, vagy serdülő ifjak halvány arczal, törődött, vézna testtel, komoran, vontatott lépésben napról-napra cipelik azt a sok könyvet — czigarettazás mellett!

Kik ezek, mik ezek? A társadalom leendő nemes harcosai, oszlopi lennének ezek? Dehogyan is! A modern nevelés ferditvényei, sanjagotottjai; a modern, divatos felfogás áldozatai; valóságos szellemi gályarabok!

Csak itt-ott látni egy-egy életvidorabb, pajkosabb, elevebb gyermeket. Ezek bizonyosan rosz (?) tanulók; ezek még bizonyosan nem egészen hajtottak nyakukat abba a lelket-testet ölü szellemi járomba, s még nem hódolnak modern élvekké.

Es kitudja, nem-e éppen ez élet vidor, de a mai paedagogiai elvek mellett rosz tanulók lesznek azok, kik az életbe kikerülve, sikerrel es sokáig fognak küzdeni!? Valószínű, mert ezek ösztönserűleg állanak ellent ama idő előtti tudással való túltömésnek, mely csak arra jó, hogy a fiatal ember lelket megcsomóritse, esetleg az eszét kifizcámtsa s legfeljebb az ősbembertől öröklött önzést és élv-vágyat korán kimélveje, fokozza. Mert hát igazán bamulatos, hogy mi minden tudást kívánunk ma egy fejlődésben levő, gyöngye gyerekembertől csak azért, hogy mentül előbb ilyen, meg olyan nagy ember legyen s a tudományt vegtelienig kultiváltathassuk velük.

De hát czélt érünk-e ez uton?

Ugyan kérem, tessék megnézni, ha valaki egy magtárt épít, s ha mégcsak a falai kész k és helyszüke, vagy mi okból, máris gabonával töltjük meg. Ugyan mi lesz aztán? Ugyan lenne ebből más, minthogy a legközelebbi enyhe zivatatok, esős időjárás mellett is nemcsak a gabona (a tudomány,) hanem a felig kész falak (a gyermek teste és lelke) is elromlanak. Legjobb esetben a gabona megdohosodik, s a falak meglazulnak — pláne, ha még azokat döngeltük a korai élvezetek buzogányával.

Hát nem-e okosabb lenne előbb teljesen kiépíteni azt a magtárt, s aztán tölteni meg avval a drága, jó gabonával?

(Folyt. köv.)

Dalos egyletünk dicsősége.

A diadal reményében bocsátottuk utra dalos egyletünket az aradi országos dalversenyre, — diadallal tértek vissza derék dalosaink a nagy mérkőzésből.

Husz egyesület szállott síkra a dicsőség pálmájáért. A husz egyesület között volt száma nagyobb, korra régiebb, eddigi győzelmekben gazdagabb mint a mienk nem egy, s a husz versenyző egyesület közül a *negyedik díjat*, egy remek műv karmesteri pályázat, a mi egyletünk nyerte el.

Husz versenyre készült és versenyre kész egyesület között a nyiregyházi dalegyletnek a *negyedik díjat* ittele oda a juri s a karmesteri pályázat, mely oly méltán illik az egyesület buzgó és fáradhatlan karmesterének *Santroch Alajosnak* a kezébe, buzditásul szolgálhat az egyesületnek a jövőben arra, hogy kitartással, lelkesedéssel haladjon tovább előre azon az uton, amelyen eddigi sikereit elérte.

Az Aradon, a tizenhárom vértanu városában lefolyt országos dalünnepély és verseny lefolyásáról, bár itt-ott hézagok, de meg is részletes tudósításokat közöltek a fővárosi napilapok. Mi e helyütt csupán a mi egyesületünkkel foglalkozunk és ismertetjük a lefolyt ünnepségekben és versenyben való részvételét a következőkben:

A mult héten pénteken reggel kelt utra a nyiregyházi dalegylet, hogy az aradi országos dalversenyen részt vegyen. Huszonnyolcz működő tagon kívül velük ment az egylet elsőnöke dr. *Fericska Kálmán* orsz. képviselő, alelnöke es lelke *Bogár Lajos* városi árvaszéki ülnök s még néhányan.

Szombaton lett volna az első nyilvános verseny, amelyet azonban az esős idő elrontott.

Vasárnap délután tartották meg az első versenyeket és pedig kedvező verőfényes időben a Maros partján elterülő Baross-parkban.

Ezt megelőzőleg azonban a nyiregyházi dalegyletet husz egyesület között az a kitüntetés érte, hogy a delelőtt-folyamán a Krispin-féle zongora teremben rendezett matinéen való közreműködésre kérték fel, mely megtisztelő felkérésnek az egylet eleget is tett s Gaál Ferenc „Bilincs” czimú karénekét és ugyancsak Gaálnak „Bataloni nótái”-t adta elő a nagyszámu műértő közönség általános tetszése közepette.

A délután 4 órákor kezdődő versenyen, ahol a versenyző egyesületek Gaál Ferenc „Sóhajts” czimú karénekét énekeltek, dalegyletünk a tizenhatodik helyen énekel s már ekkor általános lett a vélemény, hogy a nyiregyházi egylet a díjjal kitüntetendő egyesületek közé tartozik.

A verseny után gazdag lakomával látta el Arad város közönsége az ezernél számosabb dalosokat.

Hétfőn délelőtt tíz órákor a szabadon választott darabokkal való verseny vette kezdetét. Itt a nyiregyházi egylet — melynek tagjai megjelenésükkel is kellemes feltűnést kellettek fekete magyar ruháikban — id. *Ábrányi Kornél* „Dalaim” czimú karénekét adta elő oly precizitással, hogy a hallgatóság alig télt el a tetszésnyilvánításokkal.

A délután folyamán az összdarabok előadásában gyönyörködött a hallgatóság, este pedig a juri ílt össze, hogy megozsa a teletét.

Az ítéletet kedden délelőtt hirdették ki s az ítélet akként szolott, hogy a ket első díjat — az országos szövetség aranyérmét és Arad törvényhatóságának díját — a Kassai Dalegylet, illetve a Ganz gyári Dalkör, a második díjat a Szegedi Dalárda, a harmadikat a „Törekvés” budapesti dalegylet, a *negyediket* a *Nyiregyházi Dalegylet* nyerte el,

megelőzve az ötödik díjra érdemesített debreczeni munkás dalegyletet, továbbá a szatmári, kecskeméti, temesvári-gyárvárosi, újvidéki, a budapesti „Aczélhang”, hódmezővásárhelyi és a többi versenyző egyesületeket.

A nagy sikert kedden délután tudatta Nyiregyszázán a Májerszky Béla h. polgármesternek küldött távirat, ki az örömhirt bejelentette az aznap tartott képviselői közgyűlésen is.

Diadalt aratott dalegyletünk tagjai az este 8 óra után érkezvön vonattal jöttek haza. Az állomásnál megjelentek fogadtatásukra Májerszky Béla h. polgármester, a tanács tagjaival s még számosan.

A vonatból kiszálló dalosokhoz ugyancsak Májerszky Béla h. polgármester intézett meleg üdvözlő beszédet, mire az egylet nevében Bogár Lajos alelnök válaszolt. — Sztrák Ferenc rendőrkapitány, tűzoltó főparancsnok pedig a tűzoltó egylet nevében gratulált a dalegylet sikeréhez.

A négy nap fáradozalmaitól és izgalmaiktól megviselt dalosok aztán a Koronába vonultak, hol a késő éjjeli órákig beszélgettek az itthonmaradottakkal aradi élményeikről, melyeknek emléke bizonyára soká fog élénken megmaradni emlékezetükben.

De ha majd ezek az emlékek lassanként feledésbe merülnek is, örökre emlékezetes marad az egyesület életében maga a dicsőség, amelyet a működő tagok száma tekintetében nem nagy, de lelkes és kitartó egyesület az aradi országos versenyen kivívott!

A kerékpárversenyéről.

(Némely tudnivalók.)

Nevezetes napja lesz szombaton, augusztus hó 20-án, vagyis Szent István napján a nyiregyszázai kerékpáregyletnek.

Ekkor rendezi első versenyeit, amelyek első nagyobb nyilvános szereplését képezik az ifju sportegyletnek.

A versenyeknek, — melyek iránt tényleg általános és élénk érdeklődés nyilvánul nemcsak város-szerte, de a közelebbi társaságok körében is, — részletes programját mult heti számunkban közöltük.

Ezzel, mint czimünkben is jelezzük, némely tudnivalókkal akarjuk megismertetni olvasóinkat.

A versenyek a program szerint tulajdonképen két részből állanak.

Delelőtt a 50 kilométeres *távverseny*t futják meg a Rakamaz felé vezető országúton. A kiindulási s egyszersmind visszaérkezési hely a Csap felé vezető vasútvonal és a Tokaj felé vezető kőút keresztezésén levő 27. számú kilométer kőtől 600 méternyire van kijelölve, hogy a versenyzők ne legyenek kénytelenek különösen a visszaérkezésnél előre látható gyors futamban a vasuti sínekben futni át.

Az indulási, illetve érkezési pont kijelölésénél egyébként figyelemmel volt a versenyintézőség arra is, hogy a nézőközönség kényelmesen szemlelhessen a versenyzők beérkezését, s olyan helyet jelöltek ki, ahol az ut melletti legelő magosabban fekszik az ut színvonalánál.

A távversenyző kerékpárosok 15 kilométernyire futnak Rakamaz felé s természetesen ugyanannyit vissza. A fordulópont a Varju-lapos és a Virányos tanyák között, a 12-es számú kilométerkövön 600 méterrel túl esik.

A délutáni rövidebb távolságú versenyek színhelyeül a Nagy-Kálló felé vezető országutat választották, amely jobb is szélesebb is a Rakamaz felé vezetőnél, de amelyen Nagy-Kálló közelsége miatt a 30 kilométeres versenyt nem lehetett volna megfuttatni.

Itt a *vendégek-versenyét*, és az *egyleti-versenyt*, amelyek 5000 méteresek, az orosi szőlő szőlőtenél levő kocsma előtt, a 32. számú kilométer-jelző kőtől indítják, a forduló pont az ugynevezett Csárda-tónál, a

34. számú kilométer-jelző kőn 500 méterrel túlvan esik. A 3000 méteres *vegyes-versenyt* a 35. számú kilométer-jelző kőtől indítják a 32. számú kőig.

A délutáni versenyekhez — a nappalok észrevehető rövidülése miatt — már fél 4 órákor vonulnak ki a kerékpárosok s a versenyek 4 órákor kezdődnek.

A versenyekről egyébiránt az egyesület a nevezések beérkezése és felbontása után még külön programot — verseny-sorrendet — fog kiadni, amely tartalmazni fogja az egyes versenyekre nevezők neveit is, valamint azon számokat, amelyekel a versenyzők sorshuzás utján kapni fognak, s amely számokat bal karjukon viselni fognak.

A versenyeknél működő bíróság tagjai: *br. Feilitzsch Berthold* főispán, mint védnök, ki ezen tisztséget lekötelező szíveséggel vállalta el, s aki maga is lelkes híve a kerékpár-sportnak, továbbá *Benes László*, *Kertész Bertalan*, *dr. Kovách Elek*, *Májerszky Béla*, *Somogyi Gyula*, *Sztrák Ferenc*, *dr. Trajtlér Soma*, *Kovách Győző* az egyesület elnöke és az idegen kerékpáros egyletek részéről kijelölendő tagok.

Indító: *Kovách Győző*; versenyintéző: *ifj. Soltész Gyula*; időmérők: *Klein István* és *Mészáros Ferenc*; pályabírók a fordulónál: *Báthly Barna*, *Lédeker Ignác*, *Oxolicsányi Géza* és *Sztempák Jenő*.

A versenyekre a nevezési határidő ma 18-án déli 12 órákor jár le. A nevezéshez szükséges nyomtatott űrlapok *Tahy István* egyleti pénztárosnál kaphatók.

Tájékoztásul.

Arról értesülünk, hogy valaki, vagy valakik — bizonyára csupán éretlen tréfából — azt híresztelik, hogy lapunkat október 1-ével bezúsztatni szándékoznak.

Felrevezetni szándékelt olvasóink tájékoztatására kénytelenítve érezzük magunkat e helyütt megjegyezni, hogy lapunk bezúsztatása nemcsak eszünk ágában sincs, de sőt tervünk az, hogy a lapunk irányában ugy olvasóink, mint munkatársaink részéről mindinkább fejlődő s bennünket annyira megtisztelő érdeklődésre való tekintettel már lehetőleg október 1-től kezdve hetenkint többször jelentessük meg.

A szerkesztőség.

Hírek.

— **A király születés napja.** Ő Felsőge születés napjának évfordulóját; augusztus 18-át szokatlan fényvel készül megülni Szabolcsvármegye és Nyiregyszáz város közönsége. Ünnepi isteni tisztelet a róm. kath. templomban, amelyen részt vesz a helyben állomásozó közhadseregbeli és honvédszár tisztkar is, az ág. evang. templomban is, ez utóbbiban delelőt 10 órákor és a statusquo izr. templomban reggel 6¹/₂ órákor. Délben a „Korona” szállodában bankett lesz, meg pedig a polgári hatóságok a tisztkarral közösen vesznek benne részt.

— **Személyi hír.** *Br. Feilitzsch Berthold* főispán hétfőn este székelyére visszaérkezett. Szándékában volt ugyan, hogy ő felsége születés napja után fűrdőre utazik, elutazását azonban a Szent-Isvánapi kerékpárversenyre való tekintettel, mint amely versenyen a védnöki tisztelet fogadta el, néhány nappal elhalasztotta.

— **Katonai látogatás.** *Perczel József* tábornok a helyben állomásozó 5-ik honvédszár osztály megszemlélésére e hó 16-án az esteli vonattal Debreczenből Nyiregyszázára érkezett.

— **Kinevezés.** *Ujváry Béla* helybeli kir. törvényszéki joggyakornok a kalocsai törvényszékhez aljegyzővé neveztetett ki.

— **Lelkész választás.** *Andrejovics Sándor* helybeli ág. ev. segédlelkész Felső-Sztrégovány lelkesül választott meg. A választás egyhangulag történt.

— **Szabolcsvármegye közigazgatási bizottsága** bá.ó. *Fülitzsch B-rlhold* főispán elnöklete alatt e havi rendes üléset augusztus hó 17-én tartotta meg. Az alispán havi jelentésében a munkaszorgalomra vonatkozólag konstatálja azon örömdetes tényt, hogy az aratási munkálat a vármegye területén úgy-szólván teljesen zavartalanul folyt le, néhány jelentéktelen esetlőt eltekintve a gazdák és munkások között vitás kérdések alig merültek fel. — A kiváltott munkásigazolványok száma az elmúlt hó folyamán is megnövekedett, úgy, hogy a hó végéig 10604 száparos lett a vármegye területén igazolvánnyal ellátva. Az állategészségügy állása az elmúlt hó folyamán sem volt kedvező amennyiben a sertésvész ezen hónapban is meg tovább terjedt, s habár egyes községek időközben a zár alól már feloldattak, — meg mai nap is 38 község van a forgalomból kizárva. A szakeladók havi jelentéseinek tudomásul vétele után a bizottság több kisebb-nagyobb fontosságú ügyet tárgyalt le.

— **A nyiregyszázai ev. ref. műkedvelő dal-társaság** 3 éves fennállása emlékeire, részben a ref. templom orgona javára, részben saját pénztára gyarapítására, *Bán Lajos* ev. ref. tanító, karmester vezetése alatt folyó 1898. évi szeptember hó 11-dikén, vasárnapon, az ipartestület dísztermében táncmulatsággal egybekötött dalestelyt rendez. Belépti díj: személyjegy 1 korona 20 fillér. Családjegy 3 korona. — Felülfizetéseket a keltos jótékonycezel érdekében köszönettel fogadnak és hirlapilag nyugtáznak. Kezdeté este 8 órákor. A dalestely másora a következő: 1. Riadó. *Boieldieu* Ferencztől. Eneklí a dal-társaság. 2. *Csendesben* . . . *Csendesben* . . . Részlet *Jókai Mór* egyik regényéből. Előadja: *Bán Lajos* ur. 3. *Kurucz dal*. *Férfi* karra tette: *Kaldi Gyula*. Eneklí a dal-társaság. 4. *Magyar népdalok*. Tilinkön előadja: *Elek József* ur. 5. *Nepdalok* . . . *Gaal* Ferencztől. Eneklí a dal-társaság. 6. *A mama kedvence*. Irtá: *Rudnyánszky Gyula*. Előadja: *Janouch Rudolf* ur. 7. *Bariton solo* a „*Säckingeni trombitás*”-ból. Eneklí: *Nagy Andras* ur. 8. *Csendes éj*. *Férfi* karra átirta: *Hodossy Béla*. Eneklí a dal-társaság.

— **Állásától felfüggesztett mérnök.** A kereskedelemügyi miniszter a Hajdu, Szabolcsvármegyei és Debreczen város területeire kinevezett *Gárdos Károly* kázanvizsgáló biztost állásától — az ellene megindított fegyelmi eljárás befejeztéig — felfüggesztette, s ezen időre helyettesítésével a szabolcsvármegyei építészeti hivatalhoz beosztott *Muncshardt József* kir. mérnököt rendelte ki.

— **Anyakönyvezeteli kinevezések.** A belügyminiszter a pthruégi anyakönyvi kerületbe *Mikecz Mihály* jegyzőt irnokot, a bezdédibe *Herr Zsigmond* jegyzőt irnokot és a kisbákai *Kocsár Géza* segédjegyzőt anyakönyvezeteli helyettesekké nevezte ki.

— **Névváltoztatás.** *Krausz Salamon* kiskvárdai lakos, vezetéknévtel belügyminiszteri engedéllyel *Kovács*-ra változtatta át.

— **Darányi miniszter látogatása.** A Zemplén vármegyei gazdasági egyesület szőlőszeti szakosztályának S.-A.-Ujhelyben 1898. évi aug. 8-án tartott rendkívüli ülésében tárgyalattván Darányi Ignác dr. földművelésügyi m. kir. miniszternek Tokaj-Hegyalján tervbe vett látogatása, a szakosztály programját következőképp állapította meg: a miniszter felkeretik, hogy a Tokaj-Hegyalját látogatásával a folyó évi szeptember 1-től 5-ig választandó 2 napon át szerencséltesse. A miniszter reggel 7 órákor érkeznek különvonaton Szerencsre, a hol az állomásnál a főispán a vármegyei küldöttség élén üdvözlí. Szerencséről odarendelt kocsiikon a miniszter és kísérte Tallyara érkezik, a hol *Görgy Gyula* szíveségből reggeli fog foglaltatni. Rövid reggeli, s az ottani szőlők megtekint-

tése után utazás kocsin Tarcalra az állami szőlőtelephez, a hol a m. kir. vinczellérskola igazgatósága a miniszternek és kíséretének ebédet szolgáltatót föl. A mennyiben a miniszter az ötfelégi tarcali szőlőtelepét is megtekinteni óhajtaná, a társaság kocsikon tovább folytatja útját Tokajon keresztül B. Keresztúrig, a hol az odarendelt különvonat várja, amely Sárospatakra visz, ha pedig a miniszter ötfelége szőlőjét Tarcalon nem kíváná megtekinteni, a társasággal a mádzombori állomásra hajtat, a honnan az időközben oda rendelt külön vonaton folytatná a járt tovább Sárospatakra. A sárospataki állomáson a minisztert Sárospatak küldött-sége röviden üdvözlé és az ott várakozó kocsikon a sárospataki állami ojtvány-telepet szemléli meg, vagy a külön vonattal, vagy a sárospatak-ujhelyi szőlők alatt elhaladva kocsikon estve felé S.-A.-Ujhelybe érkezék, hol, mint a főispán vendége, a vármegye-házában megszáll. Másnap reggel 1/2 8 órai a miniszter vagy a satoralja-ujhelyi állami ojtvány-telepet, vagy az Andrássy Tivadár gróf szőlőskői szőlőtelepét tekinteni meg. E szőlőtelepek egyikének megtekintése után d. e. 10—11 óra között a miniszter előlülése mellett szőlészeti értekezlet tartatik, amelyre a Tokaj-Hegyalja szőlő-birtokosai legszélesebben körben meghívandók lesznek. Értekezlet után villasreggeli a vármegye-háza főispáni termében (esetleg nagyobb vacsora előző napon az Ujhelybe való érkezés után.)

— **A borítal adó leszállítása.** A folyó hó 16-án tartott képviselői közgyűlés elhatározta, hogy a pénzügyminiszterhez egy felterjesztést intéz, amelyben kéri fogja, hogy Nyiregyháza város a borítal adó I-ső osztályából a II-ik osztályba helyeztessék át. A felterjesztés hivatkozik arra, hogy az első osztályba a törvény rendelkezése csak azokat a városokat sorozza, amelyek 20000-nél több lakossal bírnak. Amde az 1890. évi népszámlálási adatok szerint Nyiregyháza belterületén csak 16—17 ezer lakos van, míg a többi a várossal szorosabb érintkezést alig tartó tanyákra esik, s így teljesen jogos a város azon igénye, hogy a csak közigazgatásilag hozzátartozó tanyasi lakosok a szóban forgó osztályba sorozásnál tekinteten kívül hagyassanak.

— **Öngyilkos jegyző.** Balogh Sámuel apagyí jegyzőnek alig ha lehetett rendben a hivatala. A héten kedden reggel ugyanis Zoltán István főszolgabíró Mikecz Gyula főszámvévővel Apagyra érkezett a jegyzői hivatal megvizsgálására. A vizsgálatot azonban nem fogantatosíthatták, mert Balogh jövetelüktől értesülve, *apponlotta* magát. Ilyen körülmények között a főszolgabíró és főszámvévő csupán a községi pénztárban talált pénzkészletet olvasta meg s a fontosabb községi főkönyveket és iratokat a további vizsgálat megejjegetése céljából zár alá tették. Hogy mulasztás, vagy még súlyosabb természetű cselekmény terhelte-e az öngyilkossá lett jegyzőt, azt a vizsgálat fogja felderíteni.

— **Rendellenességek a városi adóhivatalnál.** A kir. pénzügyigazgatóság a helybeli városi adóhivatalban a július hó első felében fogantatosított részletes hivatalvizsgálat alkalmával arról győződött meg, hogy a hivatal üymenete a törvényeknek és szabályoknak sok tekintetben epenséggel nem felel meg. Így nevezetesen megállapította a vizsgálat, hogy az összes adókievetési és előírási munkálatok késedelmesen, sőt hónapokkal a törvényben előírt határidők eltelle után teljesítettek, illetve fejeztettek be. Ezen késések okozzák azt, hogy a folyó évi adók se voltak még mind a főkönyvekbe bevezetve a vizsgálat idején s így annál kevésbé lehetett az egyes adóköz adótarozásait kis könyvecskéikbe bejegyezni. Konstatálta a vizsgálat azt is, hogy a hatralekos adófizetők megintése és a végrehajtások fogantatosítása is folytonos késlekedéssel történik, valamint azt az ugy az adófizetőkre, mint a kincstárra egyaránt tetemes károsodással járható szabálytalansá-

got, hogy a késedelmi kamatokat minden egyes fizetésnél a pénztári ellenőr számítja, ami nemcsak tetemes idővesztetéssel jár, de a számítás az adózók kis könyvecskéi alapján történvén, megbízhatóságához is alapos kételyek férhetnek. Végül pedig kevésnek találta a vizsgálat a pénz-szedésre szabott hivatalos órákat is, mint amelyek alatt, különösen tömegesebb fizetések idején a számdékolt fizetések be nem szedhetők. Mindezen hiányok és szabálytalanságok pótlása és eloszlása céljából sürögő intézkedésre hívta fel a város polgármesterét. A pénzügyigazgatóság átírta a múlt héten a pénzügyi szakosztály ülésén is szóba került. A pénzügyi szakosztály véleménye alapján a polgármester mindenképp előt elrendelte, hogy az adópénztárban a pénz beszedésre szánt órák a folyó augusztus hónapban délelőtt 8 órakor, délután pedig 2 órakor kezdődjenek. A többi rendellenességek megszüntetése csak a hivatali személyzet szaporításával és megfelelő hivatalos helyiségről való gondoskodással léven elérhető, minthogy a vármegyén felülbírálat alatt álló új szervezkedési szabályrendelet az adóhivatali személyzetét is szaporítja, annak mielőbbi felülvizsgálása és vízszáterjesztése iránt a vármegye felkéréstni határozatot tett el, a hivatalos helyiségek dolgában pedig megbízottat a polgármester, hogy az összes városi hivatalok szélszerűbb besztására javaslatlétel céljából már régebben kiküldött bizottságot sürgeesse meg.

— **A beregzsási lövésznyre.** melyet a beregmegeyi ügölő versenytársaság tagjai f. hó 21-dikén délután rendeznek, már nagyban folynak az előkészületek. A versenytér elkészítése gyorsan halad előre. Nevezések már eddig szép számmal történtek. A közönség számára tribünök s alkalmas fedett helyiségekről gondoskodva lesz. Bővebb részleteket plakátok által hoz a verseny-rendező bizottság a közönség tudomására.

— **A „Munkácsai gazdákör“** megalakulása gyorsan siet a megvalósulás felé. A múlt hó 25-én tartott értekezleten megválasztották a: alapszabálykészítő bizottságot, mely Farkas Imre elnökléte alatt 14 tagból áll. E bizottság f. hó 2-án véglegesen megállapította az alapszabályokat, mely legközelebb közhírré fog tétetni. A keletkező egyesület tagjaiul már eddig több mint 120-an jelentkeztek Munkácsról és a felvidéki gazdák köréből.

— **A Tiszába fult.** Keresztén Beniamin tarpai lakos valamikor katona korában az u-zó iskolába is járhatott, mert tagadhatatlan, hogy jó uszó volt. Többször sikerült neki egy pár bravuros uszást produkálnia. De hát az is igaz, legalább úgy mondják, hogy fogadásból semmihez sem jó fogni mert rendesen rossz kimenetele van a dolgoknak. Erre nem gondolt Keresztén, a mikor folyó hó 7-én a délutáni órákban fogadásból a Tiszába vetette magát azon erős elhatározással, hogy azt egymásután kétszer átussza. Egyszer sikerült is neki, és a tulsó parton meg sem pihent, hanem megfordult és úszott vissza. Epen középegért a hullámzó víznek, a mikor ereje elhagyta és pár perc alatt a kavargó habok között lelte halálát. Sokan, kik a partról nézték, nagyobb részt fiatal suhancz fiúk, eleinte azt gondolták, hogy csak merő játékból bukkott a víz alá. De nem úgy volt. Holttestét még mindig keresik, de sikertelenül.

— **Uj pénztézet.** Ujjakon 120000 korona alapítókével „Tisza-ujlaki gazdasági bank Részvénytársaság“ czimmel új pénztézet létesült legközelebb, melynek élén dr. Kóródi Kálmán tv. megyei főorvos áll, mint vezérigazgató. Az új pénztézetet különösen a gazdasági hitelnyerést, a kis gazdák segélyezését s ezeknek olcsó pénzzel való ellátását tűzte ki céljául.

— **Mulasztás Ujfejtört.** Az ujfejtörti tanuló ifjuság az ujfejtörti első daleyjert köremüködsével a folyó augusztus hó 20-án a „Czifra“ vendéglő nagyertermében a daleyjert alapja javára hangversennyel egybekötött táncz-

mulasztágot rendez. A rendezőség a következő tagokból áll: Koczogh S. Andor pénztárnok. Makláry Endre intéző. Kálmáneczey Ignác ellenőr. Aranyos István. Czucker Gergely, Koczogh István, Lengyel Viktor, Lefkovicz Jenő, Nánásy István, Nánásy Mihály. Belépti díj: Személyleg 70 kr. Családjegy 2 frt. Kezdetre 8 órakor. Felüljézetek közzönetel fogadtatnak s hiriapilag nyugtáztatnak. Az estély műsora a következő: 1. Eji dal. Marschnertől, előadja az ujfejtörti első daleyjert. 2. Népdaleyjveleg. Czimbalmos előadja Péczely Sándor. 3. Operaegyveleg. Hegedűn előadják Makláry Endre és Szabó Gyula. 4. Rákóczy Rodostóban. Ábrányi-Váraditól. Szaválja: Koczogh S. Andor. Zongorán kíséri Czucker Gergely, czimbalmos Péczely Sándor, kis bögön Makláry Endre. 5. Bortal. „Bánk-Bán“ czimű operából előadja Orosz Péter bariton szölvőjaval az ujfejtörti első daleyjert. 6. Vig monolog. 7. Magyar ábránd, előadja hegédűn a szerző Makláry Endre, zongorán kíséri Bogár Ilonka k. a. 8. Népdaleyjveleg, előadja az ujfejtörti első daleyjert.

— **Eltűnt asszony.** Kocsis Jánosné szűl. Bodnár Juliánna nagyfalusi lakos meg e hó 6-án eltávozott 11 éves Erzsébet nevű leánya-val férje házatól. Egy levelet is hagyott hátra, amelyben azonban csak azt írja, hogy többé nem tér vissza. Öngyilkossági szándék levélből nem tűnik ugyan ki, de nincs kizárva, hogy ilyen tervek foroghattak eszében, mert már egy izben évekkel ezelőtt öngyilkossági szándékkal a Tiszába ugrott, akkor azonban kimentettek. Most egy imakönyvet és egy zsolttart vitt magával. A hatóságok körözik.

— **Népviselet a földmives iskolákban.** Pár nappal ezelőtt jelent meg a debreczeni lapokban az a hír, hogy Debreczen városának három alapítványi helye üresedett meg a pallagi földmives iskolában, s hogy ez-n ösztöndíjas helyek tulajdonosai a h. igazgató megjegyzése szerint Debreczen vidékén divó népviseletben kötelesek járn. Csak keveseknek tünhetett fel a h. igazgató által hangsúlyozott eme föltétel, amelyet mostanában soha nem követeltek. Holott igen figyelemreméltó és igen nevezetes újítás rejlik e néhány szó mögött. Tulajdonképen nem is újításról van szó, hanem egy régi szabályzat felelevenítéséről, a melyet talán soha nem tartottak eddig be es azon feladatnak a megoldásáról, amelyet eredetileg a földmives iskolák élő tüztek, de amelytől ezek évek során át meglehetősen eltértek. Darányi Ignác földmivelésügyi miniszternek tavaly, midőn Debreczenben járt, nagyon feltűnt, hogy úri családok gyermekeivel találkozott a pallagi földmives iskolában, holott azt hitte, hogy paraszt gazdák adják fiaikat ebbe az intézetbe, hogy a gyermekek majd haza kerülvén, mint képzett kis gazdák műveljék az apai birtokot. Szóval: Darányit nagy csalódás érte. Rájött, hogy a földmives iskola még Debreczenben is urfiakat és nem egyszerű, de értelmes paraszt gazdákat nevel. Ide vezethető vissza tehát azon rendelet, hogy a földmives iskola növendékei, akik eddig csak úgy öltözökdtek, mint a gazdasági tanintézet hallgatói, ezentűl a saját vidékükön divó népviseletben járjanak. De vajjon elegendő lesz-e ez az, hogy a jövőben a jómódu paraszt gazdák fiait tömegesebben iratkozzanak be földmives iskolába?

— **Demokratikus főur.** A Mád város mellett elterülő *Seilóás* fűrdő kedves kis mulasztágnak volt szenttanuja. *Eszterházy Gyula* gróf, aki szölvőparlagjait telepti be, természetesen számos munkásnak ad kenyeret. Folyó hó 7-én a j-zett fűrdőben megvendégelte szölvőmunkásait, vendégszerető, figyelmes házigazda módjára gondoskodván arról, hogy ételben, italban és muzsika-szóban ne legyen hiányosság. A hálás munkásnép a grófnak körükben való megjelenését mozsárlövészekkel adta hírül, minekutána Szatmáry vinczellér és egy fehérruhás leánya köszöntötték fel a gróft. Eszterházy gróf lelkes szavakban

köszönvén meg munkásainak hálás ragaszkodását, megcsendült a zene és megkezdődött a tánc. A gróf munkásai körében annyira jól érezte magát, hogy a tánczók közé vegyült és a nép leányival ugyancsak járta a csárdást.

— **Műkedvelői előadás.** A nyiregyházi iparos-íjűség önképző egylete saját pénztára javára, folyó évi augusztus hó 20-án este. egyleti helyiségében jótékony célú műkedvelői előadást rendez. Színre kerül Csepreghy Ferencz régi jó népszínműv: „A betyár kendője” az iparos ifjak és műkedvelő hölgyek legjobb erőivel. Helyárak 60 és 40 krban vannak megszabva. Jegye válthatók az előadás napján, az egylet helyiségében és este a pénztárnál. Kezdeté este 8 órakor.

— **Tánczpróba estély.** Guttman Henrik táncztánító növédekével e hó 20-án a főgimnázium tornatermében próba estélyt tart.

— **Vesztett ebmarás.** Kálló-Semjén községben folyó hó 12-én egy vestett eb két gyermeket megmárt. Gyógykezelés végett felszállították őket a budapesti Pasteur-féle intézetbe.

— **Agyon nyomta a homok.** Végzetes szerencsétlenségnek lett áldozatává két 4—5 éves gyermek e hó 13-án Berkeszen. A falu közvetlen szomszédságában van a grófi uradalom homokbányája, amelyből azonban a falubeliek is hordják a homokot kosárszámba. A köznep azonban, mint ismeretes, az ilyen bányákból a homokot akként szedi, hogy az omlatag part oldalába egész fülkéket, kis barlangokat váj. Egy ilyen kivájt fülkében játszadozott az 5 éves Csüllök Erzi és a 4 éves Dajka Lajos, kik az anyjuktól oszonnárra kaptak sárgadinnyét elfogyasztani bujtak be a jó hűvös helyre. Velük volt még a kis három éves Dajka Rózi is, aki azonban kívül maradt. Az estnek csak az a kis gyermek volt szemtanuja, akitől azonban nem lehetett kellő felvilágosítást szerezni, hogy tulajdonképen mi okozta a szerencsétlenséget. Lehet, hogy a két gyermek vájta is az üreget s erre indult meg a laza homok, mely mindkettőjüket maga alá temette s megfuzasztotta. A megjelent hatóság vizsgálat szerint a szerencsétlenséget felelősség senkit sem terhelhet.

— **Testgyenesítő intézet Debreczenben.** Üdvös intézmény létesül a jövő hóban Debreczenben. A debreczeni torna-egylet ortopedikus (testgyenesítő) tornát rendez be a tornaegylet e célra készített termében. Az ortopedikus torna vezetője dr. *Sichermann Adolf* orvos lesz. A testgyenesítő torna célja az, hogy a szülőknek modot szolgáltatassanak gyermekeiket, kik külső testi hibával bírnak, pl. gerincvelőgyulladás, rossz növés, vagy vérszegység gyógyíthatóság. A torna szeptember 1-én nyílik meg.

— **A magán levelezőlapok gyártása.** A magán levelezőlapok gyártásánál az utóbbi időben visszaélések fordultak elő s azért a posta-és táviró-igazgatóság az érdekeit iparvállalatokhoz a következő nyelmezést intézte: A magánipar által előállított levelezőlapoknak a magyar igazgatás által kiadott levelezőlapokkal egyezően ugyanolyan nagyságú, vagyis 9 cm. széles és 14 cm. hosszú s ugyanolyan vastagságú papírból készült gyártmányoknak kell lenni. A papír színének a megválasztása a főlódó tetszésére van bízva. Az ily gyártmányokra a belföldön más fölírást, mint *Levelezőlap*, illetve a nemzetközi forgalomban *Levelezőlap* (Carte Postale) alkalmazni nem szabad. — Az ilyen egyszerű levelezőlap föladása előtt 2 kros levéljeggyel bérmentesítendő. A czimoldal a czimre, kezelésre és kézbesítésre vonatkozó adatokon kívül más megjegyzést nem tartalmazhat, mint a főlódó nevet, címét, vagy üzenetét. A magánipar által előállított levelezőlapon a „Magyar királyi posta” fölírás és a magyar ezimer használata nincs megengedve. — Az ilyen levelezőlapokat a postahivatalok szállításra nem fogadnak el s ha azok vissza kézbesíthetők nem volnának, az előírt határidő után szabályszerűen megsemmisíttetnek.

Apróságok a hétről.

Mint hogy a városatyák a héten kedden délután megesmeg közgyűlést tartottak, volna mit írni ebbe a rovatba untig elég.

Hiszén a közgyűlések után már szinte szokássá vált, hogy bennünket avval vizsgáltnak — ami nagy szomorúságunkra — és biztatnak — ami nagy megtiszteltetésünkre — minden fölöl, hogy „lesz mit írni az újságba!”

No hát van megint. Pedig egy csöppet sem örülök neki.

A keddi közgyűlés olyan nehezen verődött össze, mint hosszú szárazság után az esőfelhő.

Csak hogy míg a felhőből, ha összeverődik, áldásos termékenyítő eső hull alá, addig a keddi közgyűlésben mennél kevesebb volt a közzönet.

Alig voltak a városatyák 25—30-an, még is olyan zsvaj, zsbongás, láрма volt a teremben, akár csak a neu-sandeci zsinagógában.

A híres „asztalvég”-en alig ültek néhányan. De ott voltak Mészáros úr, meg a Nádasi urak. Különösen a Kálmán úr volt elemében.

Még a tárgysorozatra sem tértek át. A szabadságon levő polgármestert helyettesítő fölgyező a daleylet diadalának még csak a történeti részét adta elő, már neki eresztette ablakrezegető hangját folytonos „Ugy van!”-okkal, „Helyes”-ekkel.

A jelenet szinte hasonlatos ahhoz, mikor valami protekziós diák feleletét a tanár bácsi folytonos helyeslésekkel segíti előre. Csak hogy a tanár bácsik helyeslése ilyenkor arra való, hogy a nebulót biztassa, Nádasi úr, a Kálmán, azonban a saját elvtársait látszott biztatni — a hangadásra.

Mert hát az az elv uralkodó azon a bizonyos asztalvégén: „Hol nem győző sz okkal, bátran vagj közbe . . . torokkal!”

Sikerült is annyira behangolnia önmagát és társait, hogy nem akadt egyetlen felszólalás, egyetlen felszólalásban egyetlen mondat, amelyre hangos, nagyon hangos, mennél hangosabb megjegyzései ne lettek volna. Kedvező, vagy kedvezőtlen, a saját fölfogásához és izléséhez mérten.

Igy tanácsokznak Nyiregyházan a városatyák!

Ez a tanácsokzasi módszer eredményezte azt, hogy három kimojodott határozatnál is csak az elnöki közvetlen szomszédságában ülők hallották meg és vették észre, hogy a határozat „ki van mondva.”

Az „asztalvég”-en ülők mindannyiszor már a következő tárgynál kérték a határozat kimondását.

Hogy ez a tévedés többé elő ne forduljon, egy jó kedélyű városatyá — ámbár csak sugva — azt indítványozta hogy jövőre az elnöki szék mellé néhány mozsart kellene felállítani. Olyat, a minövel Urnapkor a Zöldség-téren mulattatják a publikumot.

Mikor aztán az elnök a vitát berekeszti, a kérdést szavazásra felteszi, vagy a határozatot kimondani akarja, a háta mege állított hajdutól elkérné a megtűzített pipaszurkálót, aztán

Nos aztán a beálló pillanatnyi csöndben talán hallani is lehetne valamit.

Ámbátor az is bizonyos, hogy idővel a mozsarak kevésnek bizonyulnának. De hát akkor majd kölcsön lehetne kérni az amerikaiaktól néhány penzionált hajó-ágyut. Egy időre úgy se lesz reá szükségük az ismét Csendes Óceánra.

Volna ugyan a csend-csinálásnak más módszere is. Olyan amelyhez nem kell puszkapor, vagy legalább is nem olyan, — de azért ez a hangosan el nem mondott indítvány mindenesetre érdemes arra, hogy vele

a tanács, vagy valamelyik szakosztály komolyan foglalkozzék.

Különösen két tárgynál eresztették szabadon a tárgyalás nyugodt, komoly menetét zavarni akaró szándékukat a „asztalvégi”-ek.

Az egyik a Hatzel-téri épület lebontásának kérdése volt.

A véletlen ugyanis úgy hozta magával, hogy az „asztalvégi”-ek nem egyszersmind „alvégi”-ek is.

Nem is akarnak az „alvég”-en segíteni. Van már az alvégieknek két kaszárnyájuk, meg egy kórházuk — gondolták is, mondták is az asztalvégiek — minek nekik patika, meg piac?

Kiértett azonban az asztalvégiekből az is, hogy nem csak nem alvégiek, de egyszers mind háztulajdonosok is.

Mire való az új épület akár boltnak, akár lakásnak, mikor van elég bolt meg lakás a városban?

Ellene is szavazott a lakásokat és boltokat tartalmazó épület építési tervének csaknem valamennyi jelen volt háztulajdonos és kereskedő!

Mert hát a közérdek mindenek felett való!

A másik tárgya a biciklisták kérvénye volt. Minek a biciklistáknak a város pénze? Akinek biciklire telik, teljek a versenyekkel járó költségekre is!

És Mészáros urat még az az érv sem hatotta meg, hogy a posta és táviró szolgálatában is milyen fontos szerep jut már ma is a biciklinek, ép úgy mint Belli urat nem hatotta meg, hogy a hadseregben is a bicikliké a jövő a lovak felett.

Az meg piáne nem imponált volna nekik, ha fel is hozta volna valaki, hogy az ilyen versenyek végeredményében ép olyan hatással vannak annak az ördögös szerszámának a tőkeletetésére és terjedésére, mint a lóversenyeknek a lótenyésztésre.

Pedig hogy Széchenyi István grófnak, a lóversenyek meghonosítójának a szelleme ott lebeghetett a közgyűlési teremben, az a faszólt díjazásainak kérdésénél nyilvánvaló lett.

Nádasi Kálmán ugyan is szent felbuzdulással jelente ki, hogy ő hajlandó a faszóltásnál a pénztarnokságot minden napi díj nélkül ellavallani. Nem csak, de sőt azt is kijelentette, hogy neki fuvar sem kell, ő ki-jár gyalog is az erdőre a legnagyobb hóban, a legcsikorgóbb hidegben is, és ha netalán a város kocsiját küldenék érte elkergetné a háza elől!

... És csudálkozva tapasztalta, hogy ezeket a kijelentéseket epenseggel nem fogadták olyan lelkesedéssel, mint Széchenyi Istvánét akkor mikor egy évi jövedelmét az Akadémiának felajánlotta. Mintha nem is hallották volna.

Hát hiába. Tempora mutantur!

De elég is lesz már a városi dolgokból. A vármegyeház fülkéiben felállították immáron Szabolcs vezér és Szent István király közzobrait.

A vármegye házi poétája azonban nagyon is békés és jámbor alaknak találta főként a vitéz Szabolcs szobrát s e feletti ke-szerűségét a következő poemában öntötte ki:

Megjöttem, itt vagyok

Benned édes megým,

Hadd ismerjen, lásson

Engem minden egyen.

Polgár lettem újra

Bárki rám tekintsen

Szablyám, kelevézem,

Nyílám, dárdám — nincsen.

Sulyos buzogányom

— A harcok emléke —

Nyugdíjajzva. Itt már

Órök lesz a béke.

Gavalér ismeri
Manap a divatot,
Azt a ruhát hordom,
Mit Kallós rám adott.

Hozzá szólok mostan
Bulcsu komám! No lásd
Honnat érdemeltem
E felmagasztalást?

Egy fülkét kaptam itt,
Itt a megházon,
Csak attól félek, hogy
Majd ázom, majd fázom.

Kik feltettek ide
Nyelvükön nem értek
Gyanítom tótul, vagy
Németül beszélnek.

Jötték látogatni
Nem tudom kik voltak?
Nadrágos plundrában
Sokáig bámultak.

Fejemben valami
Ugy fő, úgy kavarog,
Ezek volnának hát
Fajom: a magyarok??

Arra kérlek hadur
— Neved legyen áldott! —
Virágoztasd fel
Ezt a szép országot!

Dongó.

A történeti igazság kedvéért azonban meg kell jegyeznünk, hogy Szabolcs vezérnek a költemény megszületése óta egy buzogányt nyomtak a markába.

A tót Svájcából.

III.

Az Önök olvasói bizonyára furesdlották, hogy a mult levelemet *Mi* szigmával láttam el. Ne hogy esetleg azt gondolja valaki, hogy hamarjában önérzet-tultengés fogott el, vagy a paralyzis-progressiva előjelei mutatkoznak rajtam, sietek kijelenteni, hogy a fürdő-level vicceltél nem magam, hanem Mente Bela barátommal mutyiban követtem el. A többes szám tehát nem pluralis maestatis.

M. B. azonban a mult héten elutazott, a fürdő esekelvényeinek produkezióját most tehát egyes-egyedül reprodukálom; valahogyan pedig azt ne gondolják, hogy a fantáziamat erőltetem meg. Nyáron ilyesmi nem egészséges, másrészt pedig emigy írni sokkal kényelmesebb. Hígyje el kedves Szerkesztő úr, a fürdő-élet a legjobb tárcz-író. Amit az ember csak úgy kutyafuttában hall, abból is kényelmesen kitelnek néhány kötet regényre való, — hát még abból a mit nem hall!

Sietek azonban kijelenteni, hogy az *on-dít* jellegű dolgokat székretül elhallgatom.

A főtéri vendéglő jobb sarok asztalának Bezesew közös hadseregbeli őrnagy a törzs-vendége. A mellette lévő széken ül kísérője, egy kis pincsi. Ha valaki a kis kutya előtt elmegy, a csöpp állatocska mérgesen megugatja, és ha netalán akad olyan bátor halandó, aki a kis haragost mars! szóval rendreutasítja, a maroknyi düh-vakares még pókhenidben ugat rá.

Az állatocskának tulajdonképpen igaza van, mert mi jognon merészel valaki éppen az ő beceses ora előtt elvonulni, s őt boldog egyhanguságában megzavarni, mikor a vendéglőnek három kijárata van. Ilyen pinciskével az ember az életben sokszor találkozik. Legjobb antidotum az ilyen mérges ember-állatocskák ellen a passiv magatartás. Hanem pardon hogy a kis pincsi miatt kissé eltértem a tárgytól. Igazán nem érdemi meg.

*

Most pedig Trencsén-Tepliczet mint filial tengeri fürdőt mutatom be. A park tavát ugyanis a hölgyek delelőtönkint uszásra használik és hála a fürdőigazgatóság kedves

rendelkezésének a tavon a csónakázás nem tilos. Csónakokkal a tó eme részébe behatolni ugyan nem szabad, a fürdő öltözőkék igazó körvonalait azonban így is meg lehet figyelni.

Az ugró deszka ugyancsak tárgya a hasonnemű közfigyelemnek, s nem egy heves vérű nézőnek ugrál a szive még a vízbe ugró hölgyeknél is hevesebben a tündéri látványosság hatása alatt. A tapadó nedves öltönyökre csak úgy tapad a férfiak tüzes tekintete. Mind ebből különben csak az látszik, hogy a hölgyek a férfiakat még nedvesen is lángra tudják lobbantani.

Csütörtök óta Trencsén-Teplicznek igen előkelő vendége van, aki a fürdő összes tekintetes, nagyságos, méltóságos vendégeit cím tekintetében megelőzi: Erdely igazságügyminiszter. A kegyelmes úr a fürdőben alighanem leginkább azt élvezi legfőképp, hogy a járók-kelők közül legföllebb csak minden ötvenedik ismer rá, s így a kandi tekintetektől zavartalanul sétálhat.

*

A minap egy orfeum társulat kezdte meg előadásait a fürdő egyik kávéházában. Budapestben az ilyen édes-keveset jelent, sőt tán még a vidéken is legföllebb csak hirdetésileg mozgatja meg a sajtót. Itt azonban egész fölfordulást idéz elő. Azokat, kik eddig csak esti tíz óráig találtak szórakozást, ámbár tovább is kerestek, (eredménytelenül!) kiköz-kenti rusticus életmódjukból, s fogadni mennek, holnapután a sétányon reggel hét órakor elni szeretők fiatal urak igen szórványosan fognak mutatkozni.

Az artista élvezetet különben nem kell okvetlenül lumpolással egybekötöttén élvezni, lehet azt szolidan is. Ezt az élvezetet a színház nyújtja délután 4—6-ig. Hogy ez intézményről kimerítőbben nem szólhatok, annak egyszerű oka az, hogy az előadás nyelve — német.

*

Délután fél kettő van, s szobám ablakán az augusztusi perzselő meleg áramlik be, — pár nap óta itt is kánikula van — s a következő tanácsot adja:

— Elég volt már a só! fecsegésből, jobb lesz ha inkább iszol néhány liter málaaszörpöt.

A jó tanácsot én mindég meg szoktam fogadni.

r.

CSARNOK.

Orosz morál.

Két évet töltött a czár olombányáiban és akkor kegyelmet kapott. Nem mondták meg neki, hogy ártatlanul szenvedett, csak egyszerűen kihallgatásra vették a kormányzó elé. Az ajtóig még négy szuronyos őr kísérte, de ott levették bilincseit és egymagában engedték a czár foglyainak tejhatalmu parancsnoka elé.

— 1764, kormányzó ur parancsára állok.

Ez a szám volt a fogoly neve.

— 1764! szólott a kormányzó rabjához, — minden oroszok ura, a czár megelégette szenvedéseidet és könnyiteni fog sorodon.

Közelebb lépett a darócruhás alakhoz és kezét nyújtva neki, emeltebb hangon folytatta beszédét:

— Dimitri Vaszijlovs, a czár kegyelméből szabad vagy!

Visszadták a régi öltönyét, melyet le tartóztatásakor viselt és kiállították a szabadságot visszaadó levelet is.

Dimitri Vaszijlovs engedélyt kért arra, hogy még egyszer visszatérhessen az olombányák mélyen fekvő börtönébe.

— Milyen nap van ma, barátom? — kérdezte az őrtől katonától, mielőtt leszállt volna a jól ismert tárna komoran ásitózó szádájába.

— Minden oroszok urának, a czárnak birodalmában 1898. május negyediké, — hangzott tompan a válasz.

Ismét ott volt a régi börtönében. Leült amaz olomba vágott pad szélére, mely ágyául is szolgált és fáradt fejét kezébe hajtva gondolkodott.

Két éve történt. Két évet vesztett az életéből. Most huszonnyéves és a haja egészen ősz. A szive is mintha rendetlenül verne, melle el-elszorul, térdei meg-megroskadtak. És mindez csupán egy könnyelmű szóért, egy meg nem fontolt hangos lélekzet rohamért. Mit is mondott voltaképen?

— A czár nem mindenható!

De valóban mindenható-e a czár?

Feje fölül tompa koppanással hullottak alá a vízcsöppek az olomba vágott csisz-ternába.

— Kopp, kopp . . . a czár, a czár.

Még a vízcsöppek is a czár nevét mormolják. És szabályos időközökben hullanak alá. Percenként egy csöpp. Hatvan csöpp — egy óra. Ez a fogoly klepsidrája. Estétől reggelig, reggeltől-estéig szinültig telik a medence. Hét óra reggel — tessék fölkelni és dolgozni. Hét óra este — tessék lefeküdni. És a czár foglyai azonban elszunyognak. A czárnak pihent erőkre van szüksége és a czár az álomnak is tud parancsolni.

A viztartó medence szinültig megtelt.

— Kopp, kopp . . . hét óra van, tessék lefeküdni!

A kiszabadult rab idegesen borzad össze és sietve kapkodja magához emlékeit, a végtelen napok sötét óráiban olomba faragott szobrocskákat. És azután futva menekül a szomorú helyről. Erzi, hogyha csak pár pillanatig is ott maradna még, nem tudna ellenállni a czár parancsának és újra elaludna, mint azelőtt annyiszor.

A szabad világban már leszállott a nap. A csillagok ragyogva fénylettek a levegő éjben és a templom harangja mély zugással hirdette az éjszaka közeledtét. És mintha a harang is azt konganá a világba:

— Vigyázzatok és imádkozzatok, a czár mindenható!

Ismét ott állott a kormányzó előtt.

— Dimitri Vaszijlovs, intézkedtem, hogy még az éjjel utnak indulhass.

— Köszönöm kormányzó ur, mormogta Vaszijlovs.

Kikeresett a zsebéből egy olomszobrocskát és odanyújtotta a czári foglyok tejhatalmu parancsolójának.

— Emléklül kormányzó ur.

A kormányzó összeráncolt homlokkal, éles, műértő tekintettel vizsgálta a kis művet, mely dolgozó foglyot ábrázolt.

— Te csináltad ezt, Vaszijlovs?

— Igen uram, én véstem ki.

— Mi volt azelőtt?

— Szobrász Pétervárot. A czár szobrát is én készítettem.

A kormányzó elgondolkodott. Arcát sötét pir lepte be, majd hirtelen előrelepve kezét nyújtott volt foglyának.

— Vaszijlovs ur, legyen szerencsém ma este az asztalomnál.

— A kiszabadult rabokat tegezni szokták, de a kormányzó külföldön vegzte iskoláit és a szobrocska remek mű volt. Nem volt ugyan egészen készre csinálva, de látszott a faragásokon, hogy vésője csak az eszközök tökéletlensége miatt nem tudta jobban kisimítani. Mestermű volt így is minden ízében, mely bátran helyett foglalhatott volna akármely műtárlatban.

Együtt vacsorált a kormányzó családjával. Csöndesen, csaknem minden szó nélkül folyt le az étkezés. Nem akarták zavarni, mintha feszélyeztette volna ez a dus jólét, melyben reggelben élt, de a melytől már annyira elszokott.

— Gyujtson reá Vaszijlovs ur, szólott a kormányzó a vacsora után vendégéhez. És

elégedett mosolyal nézte, milyen gyönyörrel szívja keblébe volt foglya a rég nem élvezett, illatos füstöt.

— Hol szándékozik most letelepedni Vaszijlovs? —

— Külföldre akarok menni, valószínűleg Párisba, hogy folytathassam szobrászati tanulmányaimat.

A kormányzó elkomorodva mélyedt maga elé.

— Jól teszi Vaszijlovs, menjen külföldre, mert a levegő, ami levegőnk, nem magának való. De ne feledje el ott sem, ne feledje el sohasem, hogy a csár kezei messzire érnek.

— Nem fogom elfeledni, kormányzó ur, mormogta Vaszijlovs és idegesen fészkelődött székeiben.

A kormányzó az emberismerők sajátos vonásaival mosolygott.

— Nem tartoztatom tovább Vaszijlovs. Tudom, hogy milyen örömmel válna el tőlem.

Vaszijlovs zavartan mentegőzött.

— Nem, nem, kormányzó ur, szívesen maradok.

A kormányzó csodálatosan ellágyult hangon válaszolt.

Hagyja csak, hagyja, fiatal barátom. Aki már dolgozott egyszer az én kezem alatt, az nem tartózkodik szívesen az én körömben.

Kikísérte a kocsihoz is.

— Isten vele, kormpnyzó úr.

Isten vele Vaszijlovs. Ne feledje, hogy a csár kezei hosszúak és a ki mi időszak is visszakérül hozzám, az nem látja meg többé a napot.

A többi elnyelte a kocsi robogó zöreje.

Petervárott jelentkeznie kellett a rendőrségnél. Nagyor udvariasan bántak vele, mert a Szibériát járt emberek a legveszedelmesebbek. A csárnak egy volt foglya robantotta fel Sándor csart is.

— Hol szándékozik letelepedni Vaszijlovs ur? —

— Párisban. Megkaphatom-e az utlevelet?

Nem emeltek ellene kifogást, csak az elutasítás napját határozták meg pontosan.

— El ne feledje láttamoztatni az utlevelet a nagy követségél, kiállította utanna a rendőrsztsviselő, ki az állomáshoz kikísérte.

— Nem fogom elfeledni.

Egészen a határig követte valami gyanus alak, de ott elhagyta. Mehetett, amerre csak akart, de nem állapodhatott meg előbb és nem utazhatott tovább, mint Páris. Kötött utlevelet volt.

Párisban tulesett az utolsó formalitáson is jelentkezett a nagykövetségél.

— Egy év múlva ismét jelentkeznie kell!

Nagyon önállóan válaszolt.

— Majd meglátom.

És belevetette magát a benszülőttek és idegenek Babelének zugó khaoszába. Mindenütt szívesen fogadták a fehérhaju sajátos gondolkodásu orosz, ki olyan bámulatos jóízűséssel tudott hallgatni.

Madamme Hervienne szalonjában estély van. — Ezek a leghíresebb művész-estélyek Párisban.

Gaston Bonfils, a női lélek nagyszerű bonczolója kivont karddal harcol a kettős-moral mellett.

— Igen asszonyom, két morált kell megkülönböztetnünk: a női és a férfi morált. Ez a kettő teljesen külön áll és tudtommal nincs a földnek olyan helye, a hol ne a kettős morál uralkodna.

És diadalmas mosolyal fogadta az üdvözléseket.

Dimitri Vaszijlovs pedig hallgatott. Elmerengve hallgatta azt a zagya zajt, melyből csak az az egy hang szűrődött feléje:

— A csár, a csár!

Ezt zörögtek az összeverődő poharak, ezt bugta a harmadik szobából áthangzó zongora, ezt mondta minden, minden.

— A csár, a csár.

Gaston Bonfils, kit bántott ez a közömbös-ség, gunyos leereszkedéssel közeledet Vaszijlovs-hoz.

— És ön, fehér haju számüzöttünk, melyik elvnek a hive, az egyes vagy a kettős morálé-e?

Vaszijlovs fölállott.

— Nálunk — oroszoknál — csak egy morál van, uram.

— És ez az egy?

— Csak ennyi — a csár, a csár!

Gondos Sándor.

Közgazdaság.

Frázis nélkül.

Folytatás.

Igen is, iparunkat fejleszteni kell, de nem a földmívelés rovására, vagy annak feláldozásával, hanem oly módon, hogy pari passu haladjanak mindketten. Nekünk, mint földmívelő államnak, pártolnunk és támogatnunk kell azoknak az iparágaknak a fejlődését első sorban, amelyek a mezőgazdasággal szorosabb összefüggésben vannak. Ezeket s azt az egynehány más iparágat, a melyet eddig sikerült kifejleszteni s a melyek tovább fejlődése érdekünkben áll, apoinunk kell s ápolni is fogjuk, de nem fektethetjük súlyt oly iparágak megteremtésére, melyek ma még nincsenek meg legesekélyebb nyomukban sem Magyarországon s a melyeknek feltételeit előbb nagy áldozatokkal, nagy nehézségekkel kellene megteremtünk.

Hagyjunk fel már egyszer a szemfényvesztéssel s ne beszéljünk az ipar érdekeiről ott, a hol az még nincs és belátható időn belül nem is lesz, mert hiányzik annak feltétele: ocsó munkaerő, a nagy tömeg-fogyasztás.

Van aztán még egy oldala az iparfejlesztés kérdésének: a viszony a befogyasztás és az iparfejlesztés közt.

Magyarországon a fogyasztás egészen más elbírálás alá esik, mint a külföldi fogyasztás. Körülbelül 14 millió ember közvetlenül a mezőgazdaságból veszi nálunk a megélhetés forrását. Ezekre nézve nem lehet közönyös az a kérdés, hogy mi lesz a mezőgazdasággal, ha a külön vámterület révén hozzáfoguk az iparfejlesztéshez? Ezekre az atmenei idő sem közönyös ha az még oly rövid is lehetne, holott, mint már említettem, épp ellenkezőleg, csak nem egy emberöltőre terjedne.

Egy szangvinikus szélsőbali kapacitás, a kit szerencsénk volt a vámanként alkalmazással hallanunk, azt mondta, hogy a magyar mezőgazdaságnak, ha a hazafiság jelzőjére igényt tart, el kell készülnie lennie arra, hogy a magyar iparért áldozatot hozzon.

Nagyon szép dolog ez: egyike azoknak a jelszavaknak, a melyekből politikai notabilitások életfogytiglan eltegnődhetnek. Oly gyönyörűen hangzik: a hazafiság, az áldozatkésztség!

De kérem, szíveskedjék egy kissé körülnézni a gazdák közt; tessék bekopogtatni a kuriákra, tessék beletekinteni a telekkönyvbe s kissé érdeklődni a gabonaüzlet praktikuma iránt. S akkor méltóztatik majd alaposan meggyőződni, hogy a magyar mezőgazdaság éppenséggel nincs abban a kellemes helyzetben, hogy áldozatokat hozhasson. Vannak kétségkívül olyan vidékei hazánknak, egyes jómódu rétegei a mezőgazdákknak, akik elég kellemes helyzetben vannak s némi áldozatokat kibírhathatnak, de a magyar mezőgazdaság egészben véve erre képtelen. — Abból, hogy az utóbbi két évtized alatt a mezőgazdasági kultúra intenzívebb lett s hogy a gaz-

dasági gépek folytán az egyének munkaereje is fokozódott, még nem következik, hogy a földmívelő lakosság helyzete általánosságban is javult s jöléte emelkedett volna. Előttem fekszik egy kis illusztráció ehhez; néhány számszerinti adat.

Magyarországon volt birtok-átruházás 1875-ben 190,000 esetben, 166 millió forint értékben; 1893-ban, tehát nem egészen két évtized múlva az átruházása esetek száma 377,000-re, azok értéke 445 millió forintra emelkedett.

A végrehajtások eseteinek száma 1875-ben volt 9600 és 1893-ban 14,000-rel több.

Hát még a földbirtok megterhelhetése! 1892-ben 55, 1893-ban 92 millió forinttal több terhet tábláztak be a magyar földbirtokra, mint a mennyit törölték az utóbbi években a betáblázás meghaladta a 100 milliót, sőt 1897-ben csupán a budapesti pénzüntézetek 50 millió frtnal többet adtak magyar földbirtokra jelzáloghitel gyanánt.

Hát biz ezek nem oly tünetek, melyekből azt a következtetést lehetne levonni, hogy a magyar mezőgazdaság áldozatokat képes hozni az ipar megteremtésére.

(Vége következik.)

Különlélek.

Vasuti automaták. A német vasutakon praktikus automaták vannak toillete-helyiségekben. Van olyan, melybe 10 fillér (6 krajczár) bedobása után kis papiros skatulya esik ki, mely két kis darab szappant, egy négyzetleges apróra összehajtott törülközőt és két iv papirost tartalmaz. Még érdekesebb az az automata, melynek külsejére fel van írva: Mindenféle. Az id gen kíváncsián dobja be a nyílba a tizfillérest és ismet kis tok jut a kezébe. Vajjon mi lehet benne? És talál abban tiz drb gombostűt, 5 darab varró tűt, 3 biztosító tűt, egy darab fekete és rózsaszínű angoltapasz, 4 darab hajtűt, egy kis tekeres fehér és fekete cérnát. És mindez a mi pénzünk szerint hat krajczár. Nevezetes, hogy a vasárnapi munkaszünetet Németországban oly lelkiismeretesen betartják, hogy vasárnap nemcsak az utcaiz, de a vasuti automaták is zárva vannak egész napot.

Piaczi árak.

— Augusztus 17. —

Buza	8. —	8.20.
Rozs	6. —	6.20.
Árpa	5.20	5.30.
Zab	5.20	5.30.
Tengeri	5.40	5.50.
Szesz	literenként	57 1/2.

Első Leánykihazasítási Egylet,

m. sz.

leány- és fiú biztosító-intézet

Budapestben,

Teréz-Körút VI. 40—41. szám.

Alapítatott 1863-ban.

Legelőnyösebb feltételek és legolcsóbb díjzabások gyermekek biztosítására. Semminemű mellék, vagy bélyegilleték, sem kötvény-díj nem fizetendő. Változatlan **haví** díjzétések.

Eddigélé kifizetett biztosított tőke több mint **5.500.000** korona.

Vagyon 1897. decz. 31. **4.000.000** korona.

(48—5—2)